Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deseto vijeće)

28. srpnja 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Carinska unija – Zajednička carinska tarifa – Postupak privremenog uvoza s oslobođenjem od carine – Uredba (EEZ) br. 2454/93 – Uvjeti utvrđeni za potpuno oslobođenje od uvoznih carina – Prijevozna sredstva namijenjena zračnom prometu, registrirana izvan carinskog područja Unije koja koristi osoba s poslovnim nastanom izvan tog područja – Članak 555. stavak 1. točka (a) – Komercijalna uporaba – Pojam – Uporaba helikoptera od strane zrakoplovne škole za naplatne letove za obuku, kojima upravljaju instruktor i učenik – Isključenje“

U predmetu C-80/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Finanzgericht Baden-Württemberg (Financijski sud u Baden-Wurtembergu, Njemačka), odlukom od 27. siječnja 2015., koju je Sud zaprimio 20. veljače 2015., u postupku

Robert Fuchs AG

protiv

Hauptzollamt Lörrach,

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: F. Biltgen, predsjednik vijeća, A. Borg Barthet (izvjestitelj) i E. Levits, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Robert Fuchs AG, U. Lusche, *Rechtsanwältin*,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju G. Albenzija, *avvocato dello Stato*,

— za Europsku komisiju, L. Grønfeldt i B.-R. Killmann, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 18. veljače 2016.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje pojma „komercijalna uporaba” u smislu članka 555. stavka 1. točke (a) Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 od 2. srpnja 1993. o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1993., L 253, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 1., str. 3.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 2286/2003 od 18. prosinca 2003. (SL 2003., L 343, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 12., str. 156.; u daljnjem tekstu: Provedbena uredba).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Robert Fuchs AG-a, društva s poslovnim nastanom u Švicarskoj (u daljnjem tekstu: Fuchs), i Hauptzollamta Lörrach (carinska uprava Lörrach, Njemačka) u vezi s uvoznim carinama čije je plaćanje od tog društva zatraženo zbog uvoza na područje Unije, u okviru postupka privremenog uvoza helikoptera registriranih u Švicarskoj s potpunim oslobođenjem od uvoznih carina, koji se koriste radi letova za obuku i treninge u Njemačkoj.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

3 Konvencija o privremenom uvozu, zaključena u Istanbulu 26. lipnja 1990. (u daljnjem tekstu: Istanbulska konvencija), prihvaćena je Odlukom Vijeća 93/329/EZ od 15. ožujka 1993. o zaključivanju Konvencije o privremenom uvozu i prihvaćanju njezinih priloga (SL 1993., L 130, str. 1. i ispravak SL 1993., L 289, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 9., str. 102.).

4 Članak 1. Priloga C Istanbulskoj konvenciji glasi kako slijedi:

„Za potrebe ovog Priloga:

a) ‚prijevozno sredstvo’ znači:

svaki brod (uključujući teglenice i teretne brodice, neovisno o tome tegli li ili ne, te glisere), lebdjelice, letjelice, motorna vozila (uključujući motocikle, prikolice, poluprikolice i kombinacije vozila) i vozila koja se kreću po tračnicama; zajedno s njihovim uobičajenim rezervnim dijelovima, dodacima i opremom ukrcanim na vozila (uključujući posebnu opremu za utovar, istovar, rukovanje i zaštitu tereta);

b) ‚komercijalna uporaba’ znači:

prijevoz osoba uz naknadu te industrijski ili komercijalni prijevoz robe s naknadom ili bez nje;

c) ‚privatna uporaba’ znači:

prijevoz dotične osobe isključivo za privatne potrebe, koji isključuje komercijalnu svrhu;

[...]”

Pravo Unije

Carinski zakonik

5 Skladno odredbama članka 137. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 82/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. (SL 1997., L 17, str. 1.). (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 17., str. 80.; u daljnjem tekstu: Carinski zakonik):

„U postupku privremenog uvoza može se u carinskom području Zajednice dopustiti uporaba robe koja nije roba Zajednice, s potpunim ili djelomičnim oslobođenjem od uvoznih carina i izuzećem od mjera trgovinske politike, koja je namijenjena ponovnom izvozu u nepromijenjenom stanju, osim uobičajenog umanjenja vrijednosti nastalog uporabom te robe."

6 Članak 141. tog zakonika propisuje:

„Slučajevi i posebni uvjeti pod kojima se može upotrebljavati postupak privremenog uvoza s potpunim oslobođenjem od uvoznih carina utvrđuju se u skladu s postupkom Odbora."

7 Sukladno odredbama članka 204. stavka 1. točke (a) navedenog zakonika:

„Uvozni carinski dug nastaje:

a) neispunjavanjem jedne od obveza koja za robu koja podliježe uvoznim carinama proizlazi iz njezinog privremenog smještaja ili uporabe carinskog postupka u koji je roba stavljena."

Provedbena uredba

8 Članak 232. Provedbene uredbe, kojim su propisana pravila o postupku privremenog uvoza s potpunim oslobođenjem, među ostalim za prijevozna sredstva, glasi:

„1. Sljedeće, ako se ne prijavi carini pisanim ili usmenim putem, smatra se prijavljenim za privremeni uvoz postupkom iz članka 233., podložno članku 579.:

[...]

b) prijevozna sredstva navedena u člancima 556. do 561.;

[...]

2. Ako roba nije pisano ili usmeno deklarirana carini, smatra se da je roba iz članka 1. bila deklarirana za ponovni izvoz kojim se završava postupak privremenog uvoza nekom od radnji iz članka 233."

9 U skladu s odredbama članka 233. te uredbe:

„1. Za potrebe članaka 230. do 232., sljedeće se radnje smatraju carinskom deklaracijom:

[...]

b) u slučaju izuzeća obveze prijevoza robe carini u skladu s odredbama za provedbu članka 38. stavka 4. Zakonika, u slučaju izvoza robe u skladu s člankom 231. i u slučaju ponovnog izvoza robe u skladu s člankom 232. stavkom 2.:

— sam čin prelaska granice carinskog područja Zajednice.”

10 Članak 234. Provedbene uredbe propisuje:

„1. Ako su ispunjeni uvjeti iz članaka 230. do 232., smatra se da je roba bila podnesena carini u smislu članka 63. Zakonika, da je deklaracija bila prihvaćena, a roba puštena u zahtijevani postupak u onom trenutku kad su izvršene radnje iz članka 233.

2. Ako se u kontroli utvrdi da je izvršena radnja iz članka 233., ali uvezena ili iznesena roba ne ispunjava uvjete iz članaka 230. do 232., smatra se da je predmetna roba nezakonito uvezena ili izvezena.”

11 U skladu s odredbama članka 555. stavka 1. Provedbene uredbe:

„[...]

„(a) ‚komercijalna uporaba‘ znači uporaba prijevoznog sredstva za prijevoz ljudi uz plaćanje ili industrijski ili komercijalni prijevoz robe bilo da je uz plaćanje ili bez plaćanja;

(b) ‚osobna uporaba‘ znači uporaba prijevoznih sredstava koja nije komercijalna;

(c) ‚unutarnji promet‘ znači prijevoz osoba koje se ukrcaju, ili robe koja se utovari na carinskom području Zajednice te se iskrcaju ili istovare na mjestu unutar istog područja.”

12 Članak 558. stavak 1. te uredbe propisuje:

„Potpuno oslobođenje od uvoznih carina odobrava se za prijevozna sredstva cestovnog, željezničkog, zračnog, morskog i unutarnjeg riječnog prometa:

(a) ako su registrirana izvan carinskog područja Zajednice na ime osobe s poslovnim nastanom izvan tog područja [...];

(b) ako ih upotrebljava osoba s poslovnim nastanom izvan tog područja ne dovodeći u pitanje članke 559., 560. i 561.; te

(c) kod komercijalne uporabe osim željezničkih prijevoznih sredstava koja se isključivo koriste za prijevoz koji počinje ili završava izvan carinskog područja Zajednice međutim, ona se mogu koristiti u domaćem prometu ako to predviđaju važeće odredbe na području prometa, posebno one koje se odnose na prihvat i izvođenje.”

Njemačko pravo

Zakon o zračnom prometu

13 Članak 2. stavci 7. i 8. Luftverkehrsgesetza (Zakon o zračnom prometu), u verziji objavljenoj 10. svibnja 2007. (BGBl. 2007. I, str. 698.), glasi:

„7. Zrakoplovi koji nisu registrirani i nemaju odobrenje na području na kojemu se primjenjuje ovaj zakon u njega mogu ući leteći ili na to područje biti dovedeni na drugi način radi kretanja samo uz dozvolu. Dozvola nije potrebna ako sporazum između matične države zrakoplova i Savezne Republike Njemačke ili sporazum koji je obvezujući za obje države određuju drukčije.

8. Dozvola iz članaka 6. i 7. može se izdati kao opća ili za pojedinačni slučaj; ona može sadržavati dodatne obveze i biti vremenski ograničena."

Zakon o carinskoj upravi

14 Sukladno odredbama članka 2. stavka 2. Zollverwaltungsgesetza (Zakon o carinskoj upravi) od 21. prosinca 1992. (BGBl. 1992. I, str. 2125. i 1993. I, str. 2483.):

„Dolazni zrakoplovi mogu sletjeti samo na carinsko uzletište, a oni koji su u odlasku mogu uzletjeti samo s takvog uzletišta."

Carinska uredba

15 Članak 2. Zollverordnunga (Carinska uredba) od 23. prosinca 1993. (BGBl. 1993. I, str. 2449. i 1994. I, str. 162.), naslovljen „Carinski pravci", u stavku 3. propisuje:

„Osim toga, kako bi se u pojedinačnim slučajevima olakšao promet, oslobođenja od obveze uporabe carinskih pravaca [*Zollstraßenzwang*] mogu se odobriti administrativnim putem, ako to zahtijevaju okolnosti, ako to ne utječe na mogućnosti carinskog nadzora i ako to nije protivno zabranama ili ograničenjima."

16 Članak 3. te uredbe, naslovljen „Carinska uzletišta", u stavku 4. predviđa:

„Članak 2. stavak 3. primjenjuje se *mutatis mutandis* na oslobođenje od obveze slijetanja na carinska uzletišta."

Glavni postupak i prethodno pitanje

17 Fuchs, društvo s poslovnim nastanom u Švicarskoj, u okviru svojih djelatnosti među ostalim nudi letove helikopterom radi obuke i treninga.

18 Odlukom od 13. listopada 2009. Fuchs je oslobođen od obveze slijetanja na carinsko uzletište radi uvođenja u Njemačku deset helikoptera registriranih u Švicarskoj na njegovo ime.

19 U okviru organizacije nekolicine obuka tijekom 2009. i 2010. ti su helikopteri ušli na carinsko područje Unije, a njima je upravljao instruktor letenja zaposlen kod Fuchsa ili piloti učenici u prisutnosti takvog instruktora.

20 Tijekom tih letova za obuku ti helikopteri nisu napustili carinsko područje Unije. Nakon svakog razdoblja obuke vraćali su se u Švicarsku.

21 U rješenju o utvrđivanju uvoznih carina od 10. lipnja 2011. carinska je uprava zaključila da su navedeni helikopteri korišteni u komercijalne svrhe a da pritom nisu imali dozvolu iz članka 2. stavka 7. prve rečenice Zakona o zračnom prometu i da je Fuchs na taj način povrijedio uvjete za privremeni uvoz tih istih helikoptera s potpunim oslobođenjem od uvoznih carina predviđene člankom 558. stavkom 1. točkom (c) Provedbene uredbe.

22 Smatrajući da je sukladno članku 204. stavku 1. točki (a) Carinskog zakonika u odnosu na navedene helikoptere nastao carinski dug, ta je uprava utvrdila da Fuchs na ime carine duguje iznos od 175 873,36 eura.

23 Nakon što je navedena uprava odbila prigovor koji je Fuchs podnio protiv navedenog rješenja o utvrđivanju uvoznih carina, Fuchs je podnio tužbu Finanzgerichtu Baden-Württemberg (Financijski sud u Bade-Wurtembergu, Njemačka).

24 U prilog svojoj tužbi Fuchs tvrdi da su ispunjeni uvjeti koji su utvrđeni za odobrenje potpunog oslobođenja od uvoznih carina. Pojašnjava među ostalim da helikopteri o kojima je riječ nisu bili predmet „komercijalne uporabe” u smislu članka 555. stavka 1. Provedbene uredbe.

25 S druge strane, carinska uprava tvrdi da je Fuchs komercijalno upotrebljavao te helikoptere, jer su se tijekom letova za obuku osobe prevozile uz plaćanje. Navodi također da u tom smislu nije važna činjenica da su iznosi koje su piloti učenici platili dani na ime naknade za obuku, a ne za prijevoz.

26 Sud koji je uputio zahtjev podsjeća na to da su osnovni uvjeti za dobivanje dozvole za privremeni uvoz prijevoznih sredstava uz potpuno oslobođenje od uvoznih carina navedeni u članku 558. stavku 1. Provedbene uredbe. U glavnom postupku nesporno je da su ispunjeni uvjeti iz tog članka 558. stavka 1. točaka (a) i (b). Dakle, postavlja se samo pitanje jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni člankom 558. stavkom 1. točkom (c) Provedbene uredbe, koji propisuje da se prilikom komercijalne uporabe prijevozna sredstva načelno mogu koristiti samo za prijevoz koji počinje ili završava izvan carinskog područja Zajednice. Međutim, odgovor na to pitanje ovisi o tumačenju izraza „komercijalna uporaba” iz članka 555. stavka 1. točke (a) Provedbene uredbe.

27 U tim je okolnostima Finanzgericht Baden-Württemberg (Financijski sud u Baden-Württembergu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 555. stavak 1. točku (a) Provedbene uredbe tumačiti tako da naplatne letove helikopterima radi obuke, na kojima se pilot učenik i instruktor letenja nalaze u helikopteru, treba također smatrati komercijalnom uporabom prijevoznog sredstva?”

O prethodnom pitanju

28 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li naplatne letove za obuku upravljanja helikopterom, na kojima se nalaze pilot učenik i instruktor letenja, smatrati komercijalnom uporabom prijevoznog sredstva u smislu članka 555. stavka 1. točke (a) Provedbene uredbe.

29 Na temelju te odredbe pod pojmom „komercijalna uporaba” podrazumijeva se uporaba prijevoznog sredstva „za prijevoz ljudi uz plaćanje ili industrijski ili komercijalni prijevoz robe bilo da je uz plaćanje ili bez plaćanja”.

30 Iz teksta navedenog članka proizlazi da se uporabu prijevoznog sredstva o kojem je riječ može smatrati „komercijalnom uporabom” samo ako se izvršava u svrhu prijevoza.

31 To tumačenje potkrijepljeno je nastankom članka 555. stavka 1. točke (a) Provedbene uredbe.

32 Naime, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 34. svojeg mišljenja, pojam „komercijalne uporabe" u Provedbenoj uredbi zamijenio je pojam „poslovne uporabe" koji je u članku 1. stavku 2. točki (d) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1855/89 od 14. lipnja 1989. o privremenom uvozu prijevoznih sredstava (SL 1989., L 186, str. 8.) [neslužbeni prijevod] definiran kao „upotreba prijevoznih sredstava izravnim obavljanjem djelatnosti uz naknadu ili financijsku korist". Potonja definicija zamijenjena je užom definicijom iz članka 670. Uredbe br. 2454/93 u njezinoj izvornoj verziji, u skladu s čijim odredbama je komercijalna uporaba odgovarala „uporabi prijevoznog sredstva za prijevoz ljudi uz naknadu ili industrijski ili komercijalni prijevoz robe bilo da je uz ili bez naknade".

33 Ta je definicija potom proširena Uredbom Komisije (EZ) br. 993/2001 od 4. svibnja 2001. o izmjeni Uredbe br. 2454/93 (SL 2001., L 141, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 12., str. 37.), kako bi obuhvatila „uporabu prijevoznih sredstava za prijevoz osoba ili robe uz naknadu ili u okviru gospodarske djelatnosti poduzeća." Kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 37. svojeg mišljenja, pojam „komercijalna uporaba" stoga podrazumijeva svaku uporabu prijevoznog sredstva u poslovnom kontekstu, neovisno o naknadi i svrsi te uporabe.

34 Međutim, Uredbom br. 2286/2003 ta definicija komercijalne uporabe zamijenjena je definicijom koja je primjenjiva na glavni postupak. Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 40. svojeg mišljenja, ne samo da je tom uredbom iz pojma „komercijalne uporabe" uklonjen prijevoz ljudi bez plaćanja, nego je njome i svrha uporabe postala odlučujući faktor. Stoga taj pojam više ne obuhvaća sve gospodarske djelatnosti koje podrazumijevaju prijevozno sredstvo u okviru kojih dolazi do prijevoza ljudi u širem smislu, nego se odnosi isključivo na one čija je svrha osobito prijevoz ljudi.

35 Međutim, u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, u kojima se prijevozna sredstva koriste u svrhu obuke, prijevoz ljudi – pod pretpostavkom da je do njega došlo – samo je posljedica djelatnosti obuke koja je kao glavni predmet ugovora pružanje usluge u zamjenu za koju piloti učenici plaćaju naknadu.

36 Imajući u vidu prethodna razmatranja, uporaba prijevoznog sredstva za potrebe pružanja usluge letova u svrhu obuke ne ulazi u okvir pojma „komercijalne uporabe" u smislu članka 555. stavka 1. Provedbene uredbe.

37 Valja nadodati i to da prema ustaljenoj sudskoj praksi činjenica da je sud koji je uputio zahtjev formulirao prethodno pitanje pozivajući se samo na određene odredbe prava Unije ne sprečava Sud da mu pruži sve elemente tumačenja prava Unije koji mogu biti korisni za rješavanje predmeta koji se pred njim vodi, bez obzira na to je li se nacionalni sud u tekstu svojeg pitanja na njih pozvao. U tom je smislu na Sudu da iz svih podataka koje je dostavio nacionalni sud, a posebno iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, izvuče one dijelove prava Unije koje je potrebno tumačiti imajući u vidu predmet spora (presuda od 12. veljače 2015., Oil Trading Poland, C-349/13, EU:C:2015:84, t. 45. i navedena sudska praksa).

38 U ovom slučaju, imajući u vidu okolnost da je sud koji je uputio zahtjev prethodno pitanje postavio radi primjene članka 558. stavka 1. Provedbene uredbe, u kojem su utvrđeni uvjeti kojima podliježe potpuno oslobođenje od uvoznih carina za privremeni uvoz prijevoznog sredstva, korisno je također protumačiti tu odredbu.

39 U tom smislu, važno je na prvome mjestu istaknuti da se uvjet predviđen u članku 558. stavku 1. točki (c) Provedbene uredbe, prema kojem se prijevozno sredstvo o kojem je riječ mora u osnovi koristiti „isključivo za prijevoz koji počinje ili završava izvan carinskog područja" primjenjuje samo u slučaju njegove komercijalne uporabe. Drugim riječima, prijevozno sredstvo koje se ne koristi u komercijalne svrhe podliježe samo uvjetima predviđenima u članku 558. stavku 1. točkama (a) i (b) Provedbene uredbe.

40 Na drugome mjestu, ne može se smatrati da pravo na potpuno oslobođenje od uvoznih carina za privremeni uvoz prijevoznog sredstva koje nije predmet komercijalne uporabe podliježe uvjetu da se potonje upotrebljava u svrhu prijevoza.

41 Naime, ni članak 558. stavak 1. Provedbene uredbe ni ijedna druga odredba te uredbe kojom se utvrđuju uvjeti potrebni za potpuno oslobođenje od uvoznih carina za prijevozna sredstva ne predviđa takvo ograničenje, dok se zakonodavac Unije pobrinuo da izričito podvrgne pravo na potpuno oslobođenje od uvoznih carina za druge kategorije robe uvjetima koji su povezani sa svrhom upotrebe predmetne robe. To je osobito slučaj, na temelju članka 563. Provedbene uredbe, s predmetima „za sportske aktivnosti”. To je također slučaj, sukladno odredbama članka 566. te uredbe, s medicinskom, kirurškom i laboratorijskom opremom „namijenjen[om] u dijagnostičke svrhe”. Što se tiče članka 568. te uredbe, njime je propisano da se oslobađa roba koja nosi zvuk, sliku i računalno obrađene podatke „u svrhe prezentacije prije komercijalizacije” kao i ona koja „omogućava zvučni zapis, sinkronizaciju ili umnožavanje.”

42 To je tumačenje potkrijepljeno Uredbom br. 993/2001, kojom je iz Uredbe br. 2454/93 uklonjena funkcionalna definicija „prijevoznog sredstva”, koje je do tada odgovaralo „bilo kojem sredstvu koje se upotrebljava za prijevoz osoba ili robe”.

43 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na upućeno pitanje valja odgovoriti da članak 555. stavak 1. točku (a) Provedbene uredbe treba tumačiti na način da naplatne letove za obuku upravljanja helikopterom, na kojima se nalaze pilot učenik i instruktor letenja, ne treba smatrati komercijalnom uporabom prijevoznog sredstva u smislu te odredbe.

Troškovi

44 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

Članak 555. stavak 1. točku (a) Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 od 2. srpnja 1993. o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 o Carinskom zakoniku Zajednice, kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 2286/2003 od 18. prosinca 2003., treba tumačiti na način da naplatne letove za obuku upravljanja helikopterom, na kojima se nalaze pilot učenik i instruktor letenja, ne treba smatrati komercijalnom uporabom prijevoznog sredstva u smislu te odredbe.

Potpisi